

svetlost dolazi

omero aridhis

PLAVO uranja u planinu
kao u otvorenu ženu

i ona od tolikog plavetnila
postaje skoro prozračna

a kada je voljena
u prozračnosti izgleda nevidljiva

NEBO je puno dobrote
arhandeli sjajnoga oblika
što se samo noću vide
njime prolaze

svetac i pesnik
mogu da ih vide u životu
ako nose u očima
sliku njihove svetlosti

PTICA u vazduhu je vatra

perje koje joj otpada jeste život
jednog zelenog beskrajaja boja

kada vidljiv izade iz svoga plamena
sve ptice na zemlji umiru

IZNUTRA se penjem
međ senkama napredujem

devojke očiju tvojih
blistaju iznad tela

vrhovi tvojih nogu
plešu pod tvojim bedrom

hiljadu sunaca u tvojoj duši
šire se opčinjavaju

da bi posmatrala svemir
koji iznutra osvetljava

po tvojoj koži su glasovi
poniranja žene

tvoja zemlja je ruža
njihana vodama

IMENIMA tajnim
koje nosi voda
imenima
koja vazduh na svetlosti dodiruje
imenima
koje vatra u plamenu uzdiže

Imenima
koja zemlja u cveću otvara
belom živom svemiru
koji pod mojim telom spava
čovjeku celom
Njemu
tajnim imenima

NJENE OČI piju iz plavog
potoka koji vodi
ka golemim prostranstvima
na svetlosti
reka i vlažni kamen
lete slobodni

njene oči ostavljaju
plave mrlje
na vodi

sva obučena nagota
od čuđenja se penje
ka vidljivoj boji

SVETLOST dolazi
tela su lepa pod njenim zracima

ptice boje zore lete iznad snova
kroz biljke ranjene se zlate

u potpunoj vlazi vatra otvara
svako telo širi svoju tišinu

sunce nad vodom je netaknuti pupoljak
rajsko drvo je u svom belom središtu

PLOD osvane na drvetu
pun životnih tišina

u njegovoj vlazi se pojavi
nešto slično ovom snu

na suncu
sam viseći svetao čeka

nevidljivi sok je u njegovom soku

BILO nas je osam bića

svako biće kao jedan plod

i ponekad je ovaj plod
bio svi plodovi
i bio samo drvo

i kao samo oko
plavo je gorelo u vazduhu
i gorelo cele noći

Prevod sa španskog Radica OSTOJIC

Beleška o pesniku

OMERO ARIDHIS (Homero Aridís) je rođen 1940. godine u Meksiku. Pripada najmlađoj generaciji meksičkih pesnika i njegovo dosadašnje stvaralaštvo svrstava ga u sledbenike pesnika-intelektualaca koji su u toku trećeg decenije ovog veka bili okupljeni oko časopisa *Los contemporaneos* (Savremenici).

Do sada je objavio sledeće zbirke poezije: *Dvostruke oči*, 1960. *Teška ceremonija*, 1963. *Posmatram je dok spava*, 1964. *Plavi profesor*, 1969.

kratka proza

d. šateles

Gledam sliku u svojoj sobi. Lepa je. Ali, poznajem je isušije. Svaku crtu.

Odjednom, ugledam ekser koji je drži. Malo nakriv, sićušan, a ispod njega ona lepota. I on je drži već godinama. Uspeo je bolje od drugih. Gospodin, u stvari, za onu ekserčinu (čitaj seljačinu) koja mi drži kutiju za toalet papire.

Ali, šta mu vredi Ekser!

Da li sam ja, ovom svetu, što je slika mojoj sobi? Recimo, jesam. Sad je pitanje: Mogu li ja ovaj Svet da nateram, da kad zastane, prvo i samo gleda u ekser? I da mu se divi. Ili, makar jedno od ta dva. Ili je dobro ako me ne izvade, malo isprave i ukucaju u toalet, na neko mizerno hladno mesto!

Septembra 1913. Slavko Devrnja se vratio s tromesečnog putovanja po Bosni. Njegovi Sremci nisu mogli da veruju pričama o rezudenosti naselja. Kako je moguće da vam prvi sused živi na drugom brdu? Kakvo je to naselje kad nije ušoreno? Od čega žive ti Bosanci kad nemaju prostrane njive, žito i detelinu?

Ja sam se 1980. vratio s puta oko Sveta. Niko nije hteo da sluša moje doživljaje zaude od tri minuta.

Svi kažu: ZNAMO, BRE, ZNAMO!

Beži, beži! Sav drhtim dok gledam kako se spremaju da mu... majku. A on - ništa. Ne sluti, ne veruje čovek. Beži, vičem. Ništa.

Onaj glavati mi priđe i udari me posred lica. Bljujem i šapučem - beži. Vezali mi ruke, kukavice, pa im je lako da se smeju.

Ima li ova noć kraj? Samo da svane, proći će i ovo ludilo. A onaj ih još gleda i ne veruje očima. Prišao bi da me odveže, ali vidi da nisu čista posla i stoji kao hipnotisan. Ovi se smeju i igraju u krug. Čekaju da ustanem i pokušam da bežim, pa bi me onda s leđa. Ne, moram nešto pametnije da uradim. Ma, samo kad bih mogao ruke da oslobodim.

Ne, ne!!! On je lud!

Glavonja drži moju pudlicu za zadnje noge i hoće dugačkim nožem živu da je odere. Ne, bolje mene! On joj u dva poteza izvadi utrobu i navuče mi još toplu kožu na glavu. Guši me krv i toplota pseća. U mraku male smrti čujem pseto kako još diše. Mrtvo pseto diše.

Svašta, proći će i ovo, smiri se samo. Ali, to ja dišem. Brzo. Dahćem, a neka mi slina udara na usta. Moram da smislim nešto, da ih zbnim ili uplašim. Nešto neobično. Šta da radim? U ovoj krvi ne mogu da mislim. Moje ruke bole. Znam, znam!

- Baražna vatra, urlam kroz pseću glavu.

- Baražna vatra, andere, andere...

- Baražna vatra, andere, andere... i vidim -

svanulo.

- Baražna vatra, baražna vatra... šapučem.

Dragan Šateles rođen je 1951. U izdanju Književne omladine Srbije u toku ove godine izaći će mu knjiga proze.

hommage a leonardo

božica jelušić

TAPKANJE OKO OPĆEG MJESTA

za R.G.

Svi sastanci od sutra započinju na mjestu gdje dnevna svetlost ima vrijednost prazničke odjeće.

Nemoj se bojati riječi.
Na kraju, one su, samo one sublimirani užas od posljedica.

A čovjek koji plače, nije li sam svoja ruktovrina?

Govoriti o svemu može se kao da si progutao demona umjesto šljivine koštice ili kao da otvaraš prozor proljetnoj kiši s drugom rukom na zatiljku.

Konačno, tapkajući oko OPĆIH MJESTA, dotičeš Pojedinačno:

savijena u tvome snu, bijeli puž, gola Misao: Ona povezuje, ucrtava ti granice, prikuplja instrumente

zatim napušta svoju psihodeličku kućicu i ulazi u čisto MOGU

Opredmetiti sve.

VLAK IZ ONIRIČKE KUTIJE

on nikamo ne stiže, a juri, zelen drakon pun propuha, kromiran, niklovan, sjedala štoviše poplišanijih, i svuda osjeća se jak ustrcak osvježivača zraka, šumećih antiseptika i tekućih sapuna

lejskavijih kao Ganges. on samo klizi, optički TE DEUM LAUDAMUS, kroz usko grlo prostora, samo se rasprostranjuje, slak iz oniričke kutije živina vrpca, iscurak iz termometra, nešto

što neće protumačiti ni podignuta ruka, ni rampa, spušten signal, crveno oko usred pejzaža zamišljenih samo za ovu priliku i naročitom tehnikom obojenih u crno.

međutim, ono lagano drhtanje dijafragme i oh i oh i mjesec, narandžast, izvan fokusa, sav od sline:

NE NAGINJI SE nikud iz ove ravnoteže, ne usrukuj

(dim) otvorenim ustima, to zaustavlja vlak.

Hommage a LEONARDO

mlada mlada jako mlada
dunja smokva zelen orah
cimet muškat vanilija
biber rogač tuđa žena

šafan menta piperita
hibisk mogranj OLEANDAR
naslikati njezin miris
sjenu uzdah smiješak oči
srce (karmín) malu ciklu
hobotnicu ribu sipu
naslikati ružičasto

sklisko ušće na dnu kojeg
ležim mrtav mlitav mutav
glupo glupo strašno glupo

gotovo je gotovo je

materinstvo

štefan moravčik

Stablo? Goli se živac trza
u štipajućem soku.
Nakon pića strašno suho u ustima.

Ljubavlju smo nastali.
Ljubavlju pobijeni.

DOBAR DAN, GOSPODINE GAUGUIN

Ujutro kad prodeš tim vrtom
zakoračit ćeš u vatru prvog početka...
Lako otkriješ vratašca
i odjednom oštro osjetiš
kako je stopa žena slatka,
preslatka!
U srce ti uleti njena gruba papuča.
Srce skoči uvis...
...ali ti samo pogledom pogladiš
glatki bok
puni.

MUNCH

Dakle, takvu te on izmislio!
Gomila kose vuče te krevet,
straga te požuruje nagli šumarak...
Venerin brežuljak,
gle, što ti sve nudi!
Noge su mu plamene,
gori od koljena!
Ženka kao obećanje: brda i doline...
Ali ti si se zavukao u smeđu sobicu,
jer ti se taj med učinio preslatkim.
Ionako ti zavidim na ponosnom zamahu biča:
ako ne budeš moja
nećeš biti ničija!

BREUGHEL

Kolo, kolo dječjih gljiva
uz potok klokotavi...
Ututkana
lutkasta
dječica rastu ispod splavi.

Kći me njima vuče
leptir dušice mile.
Ne idi tamo,
zlo je tamo,
glavu ti otpile.

BREUGHEL SLIKA

kao ljeti na sanjkama
guraju seljaci pred sobom bačvu vina.
Na bačvi sjedi žderonja,
jela k nebu uzdiže.
Breughel: kosti, gadosti
valjaju se niže.

Sve što je srcu drago, tu je!
Kao pčela selo se čuje,
gura ti u srce priljave noge.
I kao vjetrić mirisa krasna i smjela
pirka u tvoja djela...

MATERINSTVO

Glina glinu glinom hrani...
Glatko smo glinasti
ispod zlatne korice.
Dodir smo grudi i ruža crvenih.
Samo smo žedni, srčikasta potreba.
Cvijetov vrh pčelama primamljivog puteljka...
I masni mravlji kruh.

Grubo smo glinasti
ispod krhke korice
majčine.

KONTEMLACIJA

Boli to, boli!
Stisnute oči, zabravljena usta.
Zrak cijevčićom onamo
gdje se rada!
Na to zlo polje, spaljenu ledinu!
Gdje se to svijla,
pucketa,
lomi.
Slijep i gluh,
tup i nijem,
s površinom vode i dušom listova...
Blizu si srca stvaranja.
A kad se boje zapjene...

Prevod: Josip KLARICA
Prepev: Branko MALEŠ

Beleška o pesniku

Štefan Moravčik, rođen 1943. u Slovačkoj, dosad je objavio tri knjige pesama
Ovdje svečanosti, 1969.
O velikoj umišljenosti belih ovčica, 1970.
Glad za trešnjama, 1979.

letilica

rale nišavić

RUKAVAC

Kako savladati razdaljine
blizine bezvremenog slova
sunovratiti drhtaje

Ograditi sebe u zasićenim daljinama.

Na bezvremenom rečnom rukavcu
čini se da smo zastali
zarobili vid u sobu od sedam ivica.

Ako su vidna vrata — ako je prisutna vatra
Nisu li omeđeni puti nad nama
male razdaljine — blizine uma.

LETILICA

Galaksava
uzletela u lepetu
Promeniće letilica ako ustreba
smer — odmeriće pravac
Vrtoglavo se kreće od izvora
Procenjujuć jasnoću zariva krila
u dubine
hitajući u munjevito pogubljenje
čulima pipa odredište.

ZEMLJOTRES

Šaptave trave ustremile lice
nadgledaju sunčevu putanju.
O dugom hođu nisam mislio;
mada sunce beše prevalilo delić
puta.

Najednom vrata beslovesne sobe
pomerahu uglove, kao nada kad ostavlja
čovaka.

Negde u blizini tutnjalo je u jezgru,
mislio sam na lice s ogledalom
divljeg bagrema.

SKICA ZA LJUBAVNU PESMU

za Sašenjku

Uvežbano upiši lik
uzmakni kretnju
promeni odstojanje.
Na asfaltu ugradi obalu — ucrtaj
lik. U zalaz sunca upleti vrhove
prstiju.

Veliki leptiri sna slični su čutnji.
Dovoljna je reč. Jedna.
Zaustavit će pesmu u dubinama
probuditi reku. Uspavanu zvezdu.

Ispri dlanove. Isprazni srce.
Čemu ispisivanje lika na nevidljivoj vodi?
Nemirne ruke drhture u pramenju kose...

atlantida

radivoj stanivuk

kad u zemlji je izbio veliki prasak
i brat njegov talas veliki
iz središta je krenuo
da načini kontinent od ljubavi
ovaj okean je iznova stvorio atlantidu majku moju
od vatre

od vode i od dima
tad je atlantida postala bajka i
svako sećanje na nju i nije obična seta
no svedočenje o jednom
vremenu prozirnosti vode
između plime i oseke
kada je skijaš na vodi unatrag izvijene
glave
plutao mironosnim polom
veliki talas ga odbacio nespremnog
visoko u etar

za njim se vukao vodeni talog od kapljica
duginih boja
kao iskra pred polet nevidljive linije oka
nad njim je malo crvenokoso sunce žmirkalo
fosforim očima
naklono depresiji tla
i bivši skijaš na vodi a sada leteći čovek
nesmiljeno se bližio
da zauzme mesto sunca
i postane centriste obrtanja
da otkrije novu atlantidu
zvezdu usred sazvežđa

bio je od svega brži i njegova brzina tada
bila je jednaka svetlosti
kad se pretvorio u supernovu bleštavu zvezdu
repaticu
tanakočute ribe i alge poznale ga po vatrenom
tragu među maglinama
i istog trena shvatile da sjajni im je brat
igrave biljke i zveri sa kopna
gledale su put neba

i spazile kratkovekog oca gde
besprizoran zrak im šalje
indigasti ljudi su danima režali na sve što
u prostoru krene
i utrobe im zelenom zlobom
ciktale ko gušteri u travi
kada se iz tla oglasio drugi veliki prasak
i sin njegov talas strašni
iz središta sna je krenuo
odneli su sve sa sobom u visine i u dubine

vremenom voda izruči kopnu putena tela
bivših ljudi
a zlatni hramovi i srebrni kipovi čamili su
na dnu
ponekad se nebo praznilo u vodi bronzanim
noćnim pticama
i krhke lutke od soli stapale se
sa talasima
čineći ih mlečnobelim
baš kao zadnji trgovci kad nesta atlantida
i nasto gvozdeno vreme

otad atlantida postade zastava koju su
pronosili retki narodi
a u dubinama od zlatnog grada
ostade belo mermerno srce
za pokolenja koja nadolaze

po njegovoj spiralnoj ivici unedogled
i danas sneni istraživači plove u
crnim podmornicama od čelika
nabranih i ozbiljnih lica
grčevito atlantidu traže
majku moju od vatre od vode i od dima